

SEKSO: een netwerk voor seksonderzoekers

Jenneke van Ditzhuijzen & Marianne Cense

SEKSO is een nieuw nationaal netwerk voor onderzoekers op het thema seksuele gezondheid of seksualiteit, in de breedste betekenis van die termen; oftewel 'seksonderzoekers'. Denk hierbij aan thema's zoals seksueel plezier, seksuele vorming, seksueel geweld, gender- en seksediversiteit, LHBTIQA+ inclusie, ongewenste zwangerschap, abortus en anticonceptie, klinische seksuologie, SOA/HIV-preventie, enzomeer. Het netwerk is een initiatief van Rutgers en de Universiteit Utrecht, en wordt gecoördineerd door Marianne Cense en Jenneke van Ditzhuijzen. Op 13 oktober 2022 is het netwerk gelanceerd met een feestelijk en interactief symposium in Utrecht (zie het symposiumverslag dat opgenomen is in dit nummer 170-173).

Missie en doelen

SEKSO is in de eerste plaats een netwerk, waarbinnen onderzoekers elkaar kunnen vinden, zodat er meer uitwisseling en ontwikkeling van kennis ontstaat. Veel onderzoekers zijn relatief 'alleen' in het doen van onderzoek op dit thema binnen hun eigen organisatie. Door verbinding kunnen seksonderzoekers elkaar versterken om onderzoek naar seksualiteit binnen de eigen insti-

tuten steviger te positioneren. Een tweede doel is de samenwerking bevorderen en gezamenlijke kwesties uit te werken. Uit een recente enquête onder SEKSO leden komen diverse kwesties waar leden het graag over willen hebben (Tabel 1).

Wie zijn de SEKSO-leden?

We hebben in eerste instantie rond de 100 onderzoekers benaderd uit ons eigen netwerk en dat van collega's, met daarbij de uitnodiging om deze door te sturen naar collega-seksonderzoekers. Er staan inmiddels ruim 150 personen op de SEKSO-ledenlijst, en deze lijst groeit. In eerste instantie hebben wij niet geworven onder onderzoekers die uitsluitend internationaal werken, en ook niet onder onderzoekers die zich specifiek op diagnostiek en behandeling van soa/hiv richten, vanwege overlap met reeds bestaande netwerken. Inmiddels hebben we deze begrenzing losgelaten: elke persoon die zichzelf als actieve seksonderzoeker identificeert, en dit in of vanuit Nederland doet, kan zich aanmelden. Er is bewust gekozen voor een hele ruime definitie van SEKSO-onderzoek, die onderzoek op gebied van seksuele gezondheid en seksualiteit omvat. Hoewel de naam

Tabel 1. Dilemma's om als eerste mee aan de slag te gaan binnen SEKSO (n=78)

	n	%
In hoeverre bevestigen we met ons onderzoek steeds de categorieën en hokjes die mensen ook beperken en mogelijk stigmatiseren?	45	58%
Moeten we het narratief in onderzoek over seksuele gezondheid over kwetsbare groepen, risico's, preventie van 'rampen' veranderen, en wat zijn de consequenties daarvan?	38	49%
In hoeverre moet/mag je rekening houden met hoe uitkomsten door de politiek/media kunnen worden opgevat?	31	40%
Hoe activistisch mag (of moet) je zijn als onderzoeker?	25	32%
Hoe brengen we in Nederland onderzoek in de lijn van Ellen Laan's agenda van seksueel plezier een stap verder?	23	29%
Vraag je altijd <i>parental consent</i> bij jongeren onder de 16 jaar en wat doet dat met je data en met zelfbeschikking van kinderen?	16	21%
Wat doe je met ongewenste uitkomsten (bijv. een interventie blijkt niet te werken)?	12	15%
Hoe combineer je het doen van onderzoek met klinisch werk of docentschap?	11	14%

Dr. J van Ditzhuijzen is universitair docent aan de Universiteit Utrecht en onderzoeker bij het Amsterdam UMC locatie UvA.

Dr. M. Cense is senior onderzoeker bij Rutgers.

van het netwerk misschien anders suggereert, betekent dit dat onderzoeksthema's verder reiken dan seksueel gedrag zelf, maar altijd zeer sterk vervlochten zijn met seksuele gezondheid en seksualiteit. Dus SEKSO gaat ook over sekse- en genderdiversiteit, intersectionaliteit, abortus en ongewenste zwangerschap.

Na het startsymposium is een peiling gehouden onder de SEKSO leden. Deze is ingevuld door 83 personen. Van deze groep werkte ongeveer de helft bij een universiteit en 20% bij een kennis- of onderzoeksinstituut (zie Tabel 2). De sociale, gedrags- en medische wetenschappen zijn goed vertegenwoordigd in het netwerk, en er zijn ook enkele geesteswetenschappers aangesloten. Veelvoorkomende thema's in het onderzoek van SEKSO-leden zijn gender- en seksdiversiteit, seksuele ontwikkeling en seksuele vorming, seksuele diversiteit, seksueel welzijn en plezier, seksuele gezondheid in engere zin, en seksueel geweld. Opvallend is dat veel onderzoekers op meerdere thema's

onderzoek doen, en zich niet beperken tot één thema. Er zijn ook enkele kleinere 'niches' in het netwerk, zoals sekswerk en *chemsex*.

Wat willen SEKSO leden van het netwerk?

In de peiling is gevraagd welke activiteiten men graag binnen SEKSO ontplooid ziet worden (zie Figuur 1). Ruim 80% van de deelnemers wil met elkaar in gesprek over ethische of methodologische kwesties waar seksonderzoekers tegenaan lopen. Dit is waar SEKSO een belangrijke lacune kan opvullen. Als onderzoekers zijn we gewend om onze kennis met elkaar te delen via diverse kanalen (bijvoorbeeld de NVVS), maar ruimte om wat meer diepgaand 'door te bomen' over heikele kwesties, dilemma's en ethische en methodologische issues is tot nu toe beperkt. Dergelijke uitwisselingen ervaart men als zeer waardevol, omdat het herkenning biedt, maar ook tot meer slagkracht kan leiden of tot het uitwisselen van oplossingen. Tijdens het startsymposium

Tabel 2. Enkele kenmerken van SEKSO-leden (n=83)

	n	%
Ik werk bij....		
Een universiteit	43	52%
een hogeschool	4	5%
een kennisinstituut of onderzoeksinstituut	17	20%
een academisch ziekenhuis, GGD of GGZ-instelling	9	11%
NGO	5	6%
Overheid	1	1%
Zelfstandig ondernemer	4	5%
Ik ben van huis uit opgeleid in de....¹		
Sociale wetenschappen (sociologie, politicologie, antropologie, interdisciplinaire sociale wetenschap)	22	27%
Gedragswetenschappen (psychologie, pedagogiek, onderwijskunde, seksuologie)	35	42%
Medisch/ gezondheid (arts, psychiatrie, gezondheidswetenschap, epidemiologie, biomedische wetenschap, fysiotherapie/ haptotherapie)	28	34%
Geesteswetenschappen (communicatiewetenschap, filosofie, mediawetenschap, theologie)	8	10%
Anders (taalwetenschap, jurist, ontwerper)	3	4%
Ik houd me bezig met het thema / de thema's....¹²		
Seksuele gezondheid (bijv. soa/hiv, ongewenste zwangerschap)	28	34%
Seksuele ontwikkeling en/of seksuele vorming	35	42%
Gender- en/of seksdiversiteit	36	43%
Seksuele diversiteit/ voorkeur (LHBQ)	34	41%
Seksueel geweld	19	23%
Klinische seksuologie	12	14%
Seksuele- en gendergelijkheid	20	24%
Seksueel welzijn en plezier	32	39%

¹ Meerdere antwoorden mogelijk, vandaar dat de som meer is dan n=83

² Er zijn hier alleen thema's in de tabel opgenomen die genoemd zijn door méér dan 10 personen. Er zijn daarnaast ook nog thema's genoemd zoals seksualiteit in de zorg, handicap en seks, sekswerk, chemsex, etc.

is hiermee een eerste start gemaakt door in discussiegroepen dilemma's te bespreken, en heikele kwesties specifiek in SEKSOnderzoek te bespreken.

Naast het doorpraten over dilemma's zijn ook inhoudelijke lezingen gewenst (78%), eigen onderzoek delen volgens een klassiek congres/ symposium-idee (68%), samen lobby opzetten of plannen maken, bijvoorbeeld richting ethische commissies of politieke lobby (60%) en vragen waar men tegenaan loopt delen op een platform met andere SEKSO-leden (55%). Men staat relatief neutraal tegenover een LinkedIn groep; van sommige mensen hoeft dit niet, anderen willen het graag, en de meerderheid maakt het niet zoveel uit.

Deelnemers noemen daarnaast zelf ook andere activiteiten, zoals samen projectaanvragen indienen, uitwisselen van vacatures, stage-opties en vraag naar respondenten, uitwisselen tussen onderzoek en praktijk, een boeken/ filmclub, maar ook een gezamenlijke lobby naar universiteitsbesturen. Ook noemen meerdere mensen dat ze graag een overzicht zouden willen van SEKSOnderzoekers en hun werkveld alsook lopende onderzoeken. Verder denken de leden aan het beschikbaar maken van vragenlijsten en andere meetinstrumenten voor elkaar, het opzetten van een kennisbank waar bijvoorbeeld in staat welke onderzoekers men onderling kan consulteren, cursussen voor jonge onderzoekers, minisymposia organiseren, meer zicht krijgen in praktijkwetenschappelijk onderzoek, en creatieve onderzoeksmethoden passend maken voor seksualiteitsonderzoek.

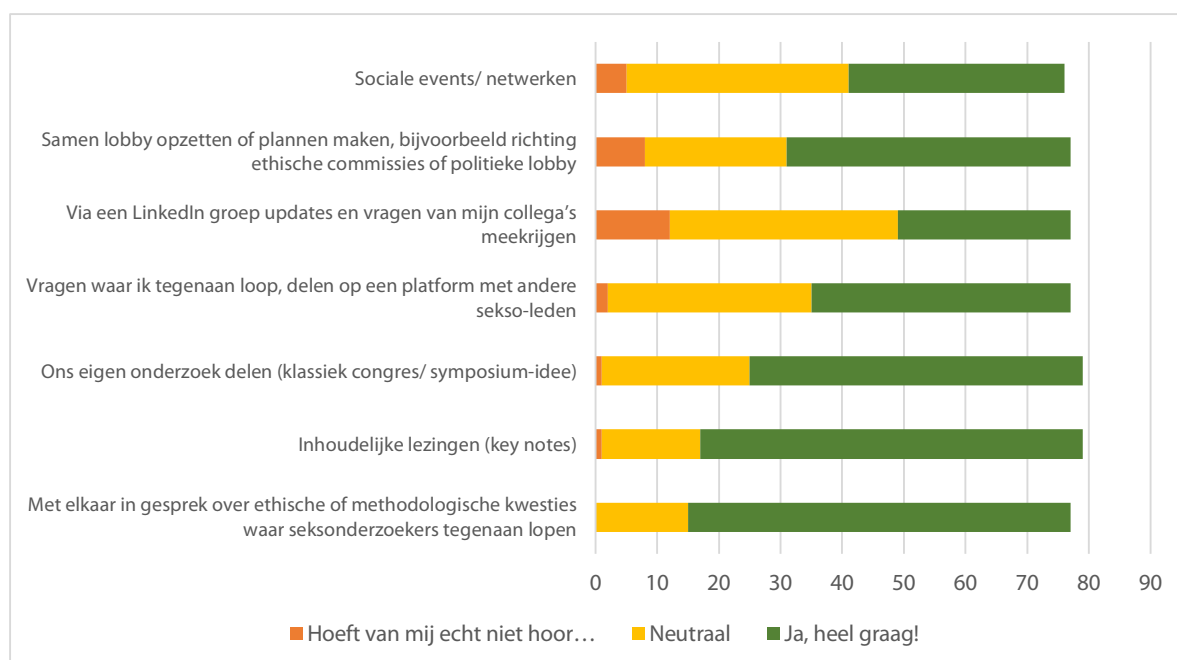
Wat is SEKSO vooralsnog niet?

Om de verwachtingen te managen is het belangrijk om duidelijk te zijn over wat SEKSO vooralsnog niet is. SEKSO is op dit moment geen platform, stichting, er zijn geen mensen in dienst, het heeft geen bestuur. Wel wordt gewerkt aan structurele inbedding zodat het niet afhangt van het enthousiasme en de tijd van enkele individuen. Ook wordt nagedacht over structurele financiering voor activiteiten; als minimum streven wij naar één bijeenkomst per jaar, maar er kan natuurlijk méér georganiseerd worden onder de vlag van SEKSO. Seksonderzoekers hebben in principe al diverse kanalen om hun werk te presenteren, maar voor uitwisseling tussen onderzoekers op overkoepelende dilemma's of ethische en methodologische problemen waar velen van ons tegenaan lopen, is veel minder gelegenheid. We zullen zeker activiteiten ondernemen dan wel stimuleren om kennis te delen, maar de nadruk ligt vooralsnog op het realiseren van verbinding tussen onderzoekers om verder te komen wat betreft de beschreven dilemma's, kwesties en issues.

Ook onderdeel worden van SEKSO?

Mensen die zich identificeren als SEKSOonderzoeker en dit in of vanuit Nederland doen, kunnen zich aanmelden voor de mailinglijst via https://rutgers.nl/kennis_/seks/. Er is daarnaast inmiddels ook een LinkedIn groep gemaakt voor SEKSO leden: <https://www.linkedin.com/groups/12726336/>

Figuur 1. Gewenstheid van soorten SEKSO-activiteiten onder SEKSO-leden

Noot. Enkele respondenten hebben deze vraag niet ingevuld, waardoor de n niet bij iedere vraag hetzelfde is maar varieert van 76 tot 79.